

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

"Аналіз банківської діяльності"

вибіркова

**Освітньо-професійна
програма:**

Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціальність:

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Галузь знань:

07 «Управління і адміністрування»

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський)

Факультет:

економічний

Мова навчання:

українська

Розробники:

**Островська Н.С., доцент кафедри фінансів і кредиту,
д.е.н., професор**

Профайл викладача:

<https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytu/ostrovska-nataliya-stepanivna>

Контактний тел.:

+380505903737

E-mail:

n.ostrovska@chnu.edu.ua

Консультації:

**он-лайн консультації - згідно з графіком
очні консультації – за попередньою домовленістю**

1. Анотація навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Аналіз банківської діяльності» обумовлено необхідністю набуття навичок з проведення аналізу банківської діяльності і виявлення резервів підвищення ефективності його діяльності. Дисципліна «Аналіз банківської діяльності» належить до блоку вибіркових освітніх компонент, запропонованих здобувачам освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

2. Мета навчальної дисципліни: навчання здобувачів основам теорії і практики аналітичної роботи в банку, формування системи знань щодо методології аналізу діяльності комерційного банку; набуття навичок з проведення аналізу банківської діяльності і виявлення резервів підвищення ефективності його діяльності.

Зміст курсу «Аналіз банківської діяльності» побудований на основі синтезу наукових надбань світової економічної думки з узагальненнями новітньої господарської практики в банківському процесі України, а також процесів, що характеризують становлення європейської банківської системи, враховуючи банківські ризики. Отримані знання щодо розвитку банківської діяльності, дадуть змогу майбутнім фахівцям ефективно використовувати набутий досвід в банківській діяльності враховуючи ризики.

3. Пререквізити. Дисципліна, обов'язкова для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Аналіз банківської діяльності», - це «Банківські операції і технології».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни сприяє поглибленню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

- здатність проведення досліджень та аналізу на відповідному рівні;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері управління банківською діяльністю;
- здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері аналізу банківської діяльності;
- здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері управління банківської діяльності.

Програмні результати навчання:

- відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері управління банківською діяльністю;
- доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях;
- вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності;
- вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері прийняття управлінських рішень на основі зробленого аналізу;
- застосовувати управлінські навички у сфері роботи з банківським аналізом.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	IV	VIII	3	90	2	11	22	-	-	57	-	залік
заочна	IV	VIII	3	90	2	4	6	-	-	80	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Основи аналізу банківської діяльності, активів та пасивів банку												
Тема 1. Теоретичні засади аналізу діяльності комерційного банку Мета: розглянути сутність предмет, завдання і зміст курсу. Зв'язок з іншими дисциплінами. Ключові поняття курсу та їх взаємозв'язок. Сутність аналізу та його роль в управлінні комерційним банком. Предмет, об'єкти та суб'єкти аналізу.	12	2	4	-	-	6	12	1	-	-	-	11
Тема 2. Аналіз пасивів комерційного банку Мета: розглянути завдання та інформаційне забезпечення аналізу пасивів банку. Загальна оцінка динаміки, складу і структури пасивів банку. Теоретичний і методологічний аспекти аналізу власного капіталу. Сутність, функції та види банківського капіталу.	12	1	4	-	-	7	12	-	-	-	-	12
Тема 3. Аналіз активів комерційного банку Мета: Розглянути зміст та завдання аналізу активних операцій банку. Горизонтальний та вертикальний аналіз операцій банку. Коефіцієнтний аналіз якості активів. Аналіз кредитних операцій банку. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу. Аналіз масштабів і динаміки кредитних вкладень. Аналіз оборотності позик. Аналіз структури кредитного портфеля. Аналіз доходності та	10	1	2	-	-	7	10	1	2	-	-	7

ефективності кредитних операцій. Аналіз інвестиційних операцій банку. Основні завдання, джерела інформації та підходи до аналізу.												
Тема 4. Аналіз банківських послуг Мета: розглянути аналіз розрахунково-касового обслуговування клієнтів. Значення, мета, завдання й інформаційні джерела аналізу. Аналіз обсягів та динаміки розрахункових і касових операцій. Аналіз структури розрахунково-касових операцій за групами клієнтів, способами надання розрахункових документів, видами платіжних інструментів. Аналіз конкурентоспроможності банку щодо розрахунково-касового обслуговування клієнтів. Аналіз тарифів банку на розрахунково-касове обслуговування. Аналіз результатів здійснення операцій із розрахункового і касового обслуговування. Аналіз валютних операцій та послуг. Аналіз кореспондентської мережі банку. Особливості аналізу валютно-обмінних операцій. Аналіз ефективності валютних операцій та послуг.	10	1	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	44	5	12	-	-	27	44	2	2	-	-	40
Змістовий модуль 2. Аналіз та оцінка фінансового стану комерційного банку												
Тема 5. Аналіз банківських ризиків Мета: розглянути причини виникнення та фактори ризиків банку. Класифікація банківських ризиків. Загальна	12	1	2	-	-	9	12	-	2	-	-	10

характеристика фінансових ризиків банку. Загальна характеристика функціональних банківських ризиків. Аналіз та оцінка кредитного ризику банку. Сутність та класифікація кредитних ризиків. Методи управління кредитним ризиком на рівні окремої позики. Методи управління кредитним ризиком на рівні кредитного портфеля. Оцінка якості кредитного портфеля з погляду ризику.												
Тема 6. Аналіз доходів і витрат банку Мета: визначити завдання та інформаційне забезпечення аналізу доходів і витрат банку. Загальний підхід до аналізу доходів і витрат банку. Аналіз обсягів, динаміки та структури доходів банку. Факторний аналіз доходів. Аналіз і оцінка рівня дохідності банку.	12	1	2	-	-	9	12	2		-	-	10
Тема 7. Аналіз прибутку, рентабельності і ліквідності банку Мета: визначити завдання та інформаційне забезпечення аналізу прибутку і рентабельності банку. Загальний аналіз прибутку. Факторний аналіз прибутку. Аналіз фінансової міцності банку за доходом і прибутком. Аналіз рентабельності та ефективності діяльності банку. Економічна сутність ліквідності банку, мета та завдання	12	2	4	-	-	6	12	-	2	-	-	12

аналізу. Аналіз коефіцієнтів ліквідності.												
Тема 8. Аналіз фінансового стану банку Мета: визначити завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану банку. Аналіз фінансової стійкості банку. Аналіз ділової активності та ліквідності. Оцінка ефективності управління банком. Роль і значення рейтингової оцінки діяльності банків. Рейтингові системи оцінки фінансового стану комерційних банків. Рейтингова система CAMELSO.	10	2	2	-	-	6	10	-		-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	46	6	10	-	-	30	46	2	4	-	-	40
Усього годин	90	11	22	-	-	57	90	4	6	-	-	80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Аналіз банківської діяльності» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до семінарських занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема : Теоретичні засади аналізу діяльності комерційного банку Завдання: 1. З'ясуйте методи аналізу банківської діяльності. 2. Визначте прийоми аналізу банківської діяльності. 3. Подайте у вигляді схеми інформаційну базу аналізу банківської діяльності. 4. Охарактеризуйте види методів та прийомів аналізу банківської діяльності. 5. З'ясуйте сутність аналізу та його роль в управлінні комерційним банком. 6. Порівняйте порядок проведення аналізу банківської діяльності з банківським наглядом. 7. Схематично відобразіть організацію аналітичної роботи в банках.	6	11
2	Тема: Аналіз пасивів комерційного банку Завдання: 1. З'ясуйте критерії підбору комп'ютерних програм для аналізу роботи банківської діяльності. 2. Порівняйте горизонтальний та вертикальний аналіз пасивів банку	7	12

	3. Подайте у вигляді схеми черговість аналізу пасивних операцій. 4. Охарактеризуйте методологічний аспекти аналізу власного капіталу. 5. З'ясуйте критерії підбору додаткових принципів при формування цілей аналізу пасивів банку 6. Охарактеризуйте загальна оцінка динаміки пасивів банку. 7. Схематично відобразіть складу і структури пасивів банку.		
3	Тема : Аналіз активів комерційного банку Завдання: 1. З'ясуйте значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу. 2. Визначте коефіцієнтний аналіз якості активів. 3. Подайте у вигляді схеми аналіз активів банку. 4. Охарактеризуйте аналіз кредитних операцій банку. 5. З'ясуйте як впливає аналіз активів банку на роботу банку в цілому. 6. Охарактеризуйте аналіз інвестиційних операцій банку. 7. Схематично відобразіть основні завдання, джерела інформації та підходи до аналізу.	7	7
4	Тема : Аналіз банківських послуг Завдання: 1. З'ясуйте методологію аналізу банківських послуг 2. Охарактеризуйте інформаційні джерела аналізу. 3. Подайте у вигляді схеми аналіз структури розрахунково-касових операцій за групами клієнтів, способами надання розрахункових документів, видами платіжних інструментів. 4. Охарактеризуйте аналіз результатів здійснення операцій із розрахункового і касового обслуговування. 5. Охарактеризуйте аналіз конкурентоспроможності банку щодо розрахунково-касового обслуговування клієнтів. 6. Охарактеризуйте аналіз тарифів банку на розрахунково-касове обслуговування. 7. Схематично відобразіть горизонтальний та вертикальний аналіз активів банку.	7	10
5	Тема : Аналіз банківських ризиків Завдання: 1. Охарактеризуйте структуру ризиків залежно від виду банківських операцій. 2. З'ясуйте ризики активних і пасивних операцій. 3. Визначте особливості ризиків, пов'язаних з клієнтурою банку. 4. Подайте у вигляді схеми ризики пов'язані з специфікою роботи з клієнтами. 5. Ідентифікуйте частковий та сукупний ризик. 6. Охарактеризуйте ризик виходу банків з воєнного стану. 7. Визначіть методи мінімізації ризиків в період економічної кризи.	9	10
6	Тема : Аналіз доходів і витрат банку Завдання: 1. З'ясуйте критерії аналізу доходів і витрат банку. 2. Визначте мету факторного аналізу доходів. 3. Подайте у вигляді схеми аналіз обсягів, динаміки та структури доходів банку. 4. Охарактеризуйте аналіз, динаміки та рентабельності інших дохідних активів.	9	10

	5. З'ясуйте загальний підхід до аналізу доходів і витрат банку. 6. Проаналізуйте масштаби дохідних активів 7. Схематично відобразіть загальний підхід до аналізу доходів і витрат банку.		
7	Тема : Аналіз прибутку, рентабельності і ліквідності банку Завдання: 1. З'ясуйте взаємозв'язок з аналізом якості активів та пасивів банку з погляду їх ліквідності. 2. Охарактеризуйте аналіз якості активів з погляду їх ліквідності. 3. Визначіть вплив факторного аналізу прибутку на роботу банку. 4. Охарактеризуйте аналіз якості пасивів банку з погляду їх ліквідності. 5. Охарактеризуйте економічну сутність ліквідності банку, мету та завдання аналізу. 6. Охарактеризуйте аналіз прибутку або збитку в екстремальних умовах роботи банку. 7. Схематично відобразіть аналіз фінансової міцності банку за доходом і прибутком.	6	12
8	Тема : Аналіз фінансового стану банку Завдання: 1. З'ясуйте методологію аналізу банківських послуг. 2. Охарактеризуйте оцінку ефективності управління банком. 3. Подайте у вигляді схеми рейтингові системи оцінки фінансового стану комерційних банків. 4. Охарактеризуйте роль і значення рейтингової оцінки діяльності банків. 5. Охарактеризуйте аналіз ділової активності та ліквідності. 6. Дайте оцінку ефективності управління банком. 7. Схематично відобразіть послідовність фінансового стану банку	6	8
Усього годин		57	80

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
 - практичні методи (практичні роботи);
 - наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.
- Методи оцінювання:**
- усне опитування;
 - письмове опитування;
 - глосарій;
 - тестування;
 - презентація результатів виконаних завдань;
 - аналітичні звіти;
 - розв'язування практичних ситуацій;
 - підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення

дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на семінарському занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

З навчальної дисципліни «Аналіз банківської діяльності» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання з дисципліни, тестові завдання, задачу.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: теоретичні питання (20 балів), 5 тести «правильно-неправильно» - по 2 бали (сумарно 10 балів), задача (10 балів).

20 балів ставиться за повне розкриття теоретичних питань. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

10 балів здобувач отримує за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства) розв'язання тестів.

10 балів розв'язання задачі.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання тестів, відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні питання, правильна відповідь на тестові питання, розв'язання задачі. Відповіді повинні розкривати суть

матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання, розв'язання задачі.

Відповідь оцінюється на «С» за умови не повного, але правильного розкриття питання білету. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні, задача вирішена без висновків.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання, помилки при вирішенні задачі.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
8	8	8	8	6	6	8	8		

T1, T2, T3, T4 – теми змістового модуля №1.

T5, T6, T7, T8 – теми змістового модуля №2.

7. Рекомендована література - основна

1. Аналіз банківської діяльності / уклад. Н.О. Станіславчук. Умань : Візаві, 2018. 191 с.
2. Бездітко Ю. М., Посаднева О. М. Грошово-кредитна політика НБУ : навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форми навчання спец. 072 "Фінанси, банківська справа та страхування". Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 189 с.
3. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 485 ст.
4. Долінський Л. Б. Кредитно-інвестиційна діяльність банківських установ: теорія, методологія, практика : монографія. Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : ЧНТУ, 2019. 389 с.
5. Механізм антикризового управління в банках України: монографія / О. І. Копилук та ін. Львів : СПОЛОМ, 2018. 267 с.
6. Щибиволок З. І. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. К.: Знання 2017. 309с.
7. Костюк В. А., Аврамчук Л. А. Розвиток банківської діяльності на валютному ринку України: монографія. Київ : Компрінт, 2017. 220 с
8. Khomenko I., Sadchykova I., Krasnianska Yu. Current approaches to the analysis of the borrowers' creditworthiness: Ukrainian and world experience. *Economics. Ecology. Socium*, Vol. 3, No.1, 2019 . PP. 48-55
9. Lavrov R., Beschastnyi V., Nikolenko L., Kozlovskyi S., Sadchykova I., Yousuf A. Features of Rating Evaluation Activities of Banking Institutions. *Banks and Bank Systems*. 2019. Volume 14, Issue 3. pp. 48-63
10. Lavrov R., Sadchykova I. Modern banking innovation technology in terms of digital economy. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Finance: theory and practice». K.: National Aviation University, 2019. 155 pp.

8. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Банківське законодавство та регуляторна діяльність URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65247&cat_id=36580
3. Міністерство фінансів України URL: <http://www.minfm.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
5. Газета «Все про бухгалтерський облік» URL: <http://www.vobu.com.ua>

6. Газета «Урядовий кур'єр» URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
7. Журнал «Вісник НБУ» URL: <https://journal.bank.gov.ua/>
8. Нормативні акти України - законодавство для практиків URL: <http://www.nau.kiev.ua>
9. Офіційний вісник України URL: <http://www.gdo.kiev.ua>
10. Інтернет-ресурс «Все про банки України» URL: www.uabanker.net
11. Інтернет-ресурс позабіржової фондової торгової системи URL: www.pfts.kiev.ua
12. Інтернет-ресурс Асоціації українських банків URL: www.aub.com.ua
13. Основні показники діяльності банків України. URL:
http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807
14. Дані фінансової звітності банків України. URL:
http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=6407
15. Статистика URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65162